

Vlaams
Parlement

ingediend op **1811** (2018-2019) – Nr. 2
26 april 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Jan Bertels en Peter Persyn

over het voorstel van decreet

van Caroline Gennez

houdende de invoering van een toetsing van de
impact van het regeringsbeleid op
eenoudergezinnen en alleenstaande personen

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Laurence Libert;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1811 (2018-2019) – Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

I. Toelichting door Caroline Gennez	4
II. Algemene bespreking	5
III. Artikelsgewijze bespreking en stemming.....	7
IV. Stemming over het geheel	7

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het voorstel van decreet houdende de invoering van een toetsing van de impact van het regeringsbeleid op eenoudergezinnen en alleenstaande personen, tijdens haar vergadering van 26 maart 2019.

1. Toelichting door Caroline Gennez

Met dit voorstel van decreet wil *Caroline Gennez* de impact van beleid monitoren en aanpassen aan de sociologische realiteit. De samenleving is de voorbije decennia in ijlt tempo veranderd. Het aantal alleenstaanden en eenoudergezinnen is toegenomen. Het klassieke kostwinnersgezin dat bestaat uit een uithuiswerkende vader, thuiswerkende moeder en één of twee kinderen, is niet langer de norm. In de meeste steden bestaat meer dan vier op de tien gezinnen uit een alleenstaande. Op het platteland groeit het aantal alleenstaanden tot drie op de tien gezinnen. Tegen 2060 zijn de singles goed voor de helft van alle gezinnen. Die groep is divers: jonge starters, alleenstaande ouders maar ook bejaarden. Het beleid is daar onvoldoende op afgestemd. Alleenstaanden zonder kinderen dragen met 54 percent de zwaarste fiscale lasten. Eenoudergezinnen lopen het grootste armoederisico. Voor de sp.a is het evident dat bij elke beleidsbeslissing maximaal rekening wordt gehouden met de maatschappelijke realiteit en met de gevolgen voor deze groeiende groep.

Facturen zijn weinig 'singlevriendelijk'. Een recente koopkrachtbarometer van Test-Aankoop toont aan dat alleenwonende Belgen tussen 25 en 36 jaar slechts een beperkte financiële ruimte genieten. Maar liefst 59 percent gaf in 2018 aan zeer moeilijk tot onmogelijk aan sparen toe te komen. Dat is veel hoger dan het Belgische gemiddelde dat 39 percent bedraagt. Onder leeftijdsgenoten die een jong kinderloos koppel vormen, ligt dat op 33 percent. Een aan singles aangepast beleid dat hun een betaalbaar leven garandeert, is dringend nodig.

Een betaalbaar single- of eenoudervriendelijk beleid moet op een aantal belangrijke lokale, Vlaamse en federale domeinen gevoerd worden. Een singlevriendelijk woonbeleid zou een evidente stap voorwaarts zijn. De notariskosten schrappen is een mogelijkheid, net zoals de Woonbonus aanpassen om de single gelijke fiscale aftrekmogelijkheden te bieden. De registratierechten schrappen voor de enige en eigen woning, is een andere stap die de aankoop van een woning mogelijk maakt voor alleenstaanden en eenoudergezinnen.

Vlaanderen kan drempels voor zelfstandig huren wegwerken. Deze Vlaamse Regering heeft de huurwaarborg van twee naar drie maanden verhoogd, wat singles en eenoudergezinnen het hardste treft. De huurwaarborg moet daarom op twee maanden teruggebracht worden. Een 'verzekering gewaarborgd huren' garandeert de woonzekerheid van singles en eenoudergezinnen bij ongewild inkomensverlies.

Een aantal facturen treft alleenstaanden extra hard. Er zijn de gestegen schoolkosten. Nutsvoorzieningen wegen relatief het hardste door op het budget van singles. Een aantal basispakketten voor water, gas en elektriciteit moeten daarom heringevoerd worden.

Alleenstaanden in co-ouderschap worden zwaarder getroffen door de korting op het vaste recht, de vaste kosten voor aansluiting op waterleiding of elektriciteitsnet, en de berekening van het basis- en comforttarief van de waterfactuur. De kinderopvangkosten zijn deze regeerperiode gestegen. Eenoudergezinnen zijn daar disproportioneel het slachtoffer van. Kinderen van eenoudergezinnen gaan minder vaak naar de kinderopvang vanwege de hoge kosten.

De fiscale aftrek van dienstencheques is kleiner voor eenoudergezinnen dan voor koppels. Van de eenoudergezinnen bezit 56 percent een eigen huis. Bij andere gezin is dat 83 percent.

Het is ontzettend belangrijk op alle beleidsniveaus te focussen op singles en eenoudergezinnen. Een erfenis schenken is voor singles zonder kinderen een grote zorg. Een hervorming van de erfbelasting is een ander voorstel. De belasting moet worden berekend worden vanuit het standpunt van de persoon die de erfenis of schenking ontvangt. Er kan een belastingvrije som ingevoerd worden. Op deze wijze is de eerste schijf van bijvoorbeeld 250.000 euro belastingvrij ongeacht van wie men erft. Op die manier kunnen singles met affectieve banden met een gerust hart een erfenis nalaten.

Dit voorstel van decreet voert naar het voorbeeld van de armoedetoets een single- en eenoudertoets in. Verhoogde aandacht voor de impact van beleidsbeslissingen op hun specifieke situatie is aangewezen. Singles worden bijvoorbeeld onevenredig getroffen door forfaitaire belastingen. Mechelen kent een forfaitaire huisvuiltaks die sociaal noch ecologisch is. De voorgestelde toets kan beleidsverantwoordelijken op hun verantwoordelijkheid wijzen.

Na lectuur van het voorstel van decreet drukt Caroline Gennez haar hoop uit op een consensus. Dit voorstel van decreet is niet gericht tegen klassieke koppels of gezinsvormen. Het beleid moet de risico's verbonden aan de nieuwe sociologische realiteit in rekening brengen zonder de rechten van traditionele gezinsvormen te schenden. Comfort, financiële situatie of sociale voordelen mogen niet afhankelijk zijn van de gezinssituatie.

2. Algemene bespreking

Lorin Parys is geen voorstander van een singletoets. Er is al een armoedetoets die de impact van beleidsmaatregelen op alle personen in armoede nagaat. Een alleenstaande die in armoede leeft, valt daaronder. De sociale correcties op het watertarief zijn op basis van een armoedetoets verruimd.

Dit voorstel van decreet vraagt politici niet meer dan hun werk goed te doen. Politici die het effect van een beleidsmaatregel op onder meer singles, ouderen of gezinnen met kinderen niet op voorhand inschatten, voeren hun werk niet naar behoren uit. De reeks van mogelijke doelgroepen is bovendien lang. Op vergelijkbare wijze kan worden gepleit voor een seniorentoets of voor monitoring van het beleidseffect op tweeverdieners zonder kinderen.

Op deze twee redenen kan de spreker zich niet vinden in het voorstel van decreet. De aangehaalde voorbeelden zijn bovendien niet helemaal correct. Zo lopen de meningen over de verruiming van de huurwaarborg uiteen want dankzij deze maatregel zullen meer eigenaars een pand op de huurmarkt brengen. Singles zullen gemakkelijker een woning vinden tegen een schappelijke huurprijs. Singles die moeite hebben om de huurwaarborg op te hoesten, kunnen anoniem een renteloze lening afsluiten. De verhuurder wordt daar niet van op de hoogte gebracht. Vroeger betaalde men twee maanden huurwaarborg maar was er geen renteloze anonieme lening. In een aantal specifieke gevallen kan men gemakkelijker aan de huurwaarborg voldoen dan vroeger.

De gevraagde verzekering gewaarborgd wonen is er. Sp.a wil voorts het eerste kilowattuur elektriciteit gratis ter beschikking stellen van singles. Lorin Parys vraagt hoe dat spoort met het streven naar klimaatneutraliteit. Daarnaast gaat het niet op alle singles over dezelfde kam te scheren. Wie in een precare situatie leeft, kan een aantal tegemoetkomingen genieten. De CEO van een groot bedrijf

kan ook single zijn. Hoe nuttig is het om hem/haar een kilowattuur elektriciteit gratis te schenken?

De Vlaamse Regering heeft enkele maatregelen genomen die het leven van singles eenvoudiger maken. In het Groeipakket wordt een verhoogde tegemoetkoming niet langer toegekend op basis van het statuut maar wel van het inkomen. Een single die werkt maar weinig verdient, kan een beroep doen op enkele sociale correcties.

Het voorstel van decreet is vaag opgesteld. Het vraagt een toets op alle ontwerpen van decreet maar niet op de voorstellen van decreet. De gevraagde informatie is eveneens vaag. Een maatregel kan bijvoorbeeld niet voor alle eenoudergezinnen ongunstig zijn. Wat moet er in dat geval gebeuren? Wie bepaalt dat? Wanneer is een ontwerp van decreet ongunstig? Slaat dat op de financiële implicaties of op de toegang tot rechten?

Elke Van den Brandt is verbaasd over de negativiteit waarop dit goede voorstel van decreet wordt onthaald. Thans wordt al een armoedetoets of gendertoets uitgevoerd omdat beleidsvoorstellen soms tot ongewenste effecten leiden voor een aantal doelgroepen. Er zijn enkele doelgroepen als kwetsbaar gedefinieerd. De vermelde doelgroep toevoegen is in lijn met de geldende aanpak. Er zijn op dit ogenblik ook al verschillen tussen voorstellen en ontwerpen van decreet.

Het ontgaat de speakster waarom dit voorstel van decreet problematisch is. Iedereen weet dat deze doelgroep kwetsbaar is. Allicht zijn er op basis van feitenmateriaal nog groepen die aan een toets onderworpen moeten worden. Dit voorstel van decreet verwerpen omdat er nog andere doelgroepen zijn, leidt ertoe dat er uiteindelijk niets gebeurt.

Omdat de vermelde doelgroep kwetsbaar is en omdat beleidsvoorstellen soms ongewenste effecten sorteren, biedt de voorgestelde toets meerwaarde voor het beleid. Wanneer de toets een gemengd antwoord oplevert, komt het de politiek toe daarmee aan de slag te gaan. De single- of eenoudertoets zal bijkomende informatie opleveren waardoor beter beleid gevoerd kan worden.

Katrien Schryvers acht het belangrijk nieuwe regelgeving te toetsen aan alle kwetsbare groepen. Alleenstaanden zijn niet allemaal maar wel vaker kwetsbaar. Dat geldt zeker als ze kinderen hebben. Belangrijker dan een nieuwe toets is de praktijk bij het ontwerpen van regelgeving. Wat is de impact van een maatregel op mensen die het moeilijker hebben? Deze regeerperiode zijn tal van maatregelen en beslissingen genomen op basis waarvan alleenstaanden, zonder ze specifiek te benoemen, een beroep kunnen doen enkele tegemoetkomingen. Een beleid dat rekening houdt met het inkomen is belangrijker dan een beleid dat iemands statuut of levenswijze in rekening brengt.

De erfbelasting is al aangepast. De schrapping van het hoogste tarief geldt in de zijlijn maar ook voor derden. Onderaan is een schijf toegevoegd waardoor deze categorie vanaf 1 september 2019 minder betaalt bij het testamentair overdragen van hun vermogen aan een derde. Dankzij het Groeipakket kunnen veel gezinnen een beroep doen op de sociale toeslag. Er is de voorrangsregeling in de kinderopvang voor alleenstaande ouders.

CD&V wil een beleid voeren dat rekening houdt met alle kwetsbare groepen. In plaats van een bijkomende toets moet deze afweging bij elke beslissing gemaakt worden.

Caroline Gennez dankt haar collega's *Elke Van den Brandt* en *Katrien Schryvers* omdat ze eveneens extra waakzaam zijn voor singles en eenoudergezinnen.

Gezien het armoederisico dat kinderen in eenoudergezinnen lopen, is dat de logica zelve. Daarnaast zijn er de zware vaste kosten die singles alleen moeten dragen.

De laconieke reactie van N-VA verbaast. Politici moeten uiteraard hun werk doen. Desondanks is het goed het effect van beleidsmaatregelen vooraf te analyseren. Bij de woonbonus, stijgende schoolkosten en de verhoging van de huurwaarborg is dat niet gebeurd. De ultieme consequentie is alle toetsen afvoeren vanwege de administratieve overlast.

Kinderen uit het tweede leerjaar zien in dat drie maanden huurwaarborg moeten betalen, zwaarder weegt voor een gezin met één inkomen dan voor een gezin met twee inkomens. Het voorgestelde gratis kilowattuur elektriciteit geldt voor alle gezinnen. Het voordeel is proportioneel groter voor gezinnen met één inkomen. Reliëf in lasten en fiscaliteit is belangrijk. Zo is de Vlaamse zorgpremie onvoldoende gemoduleerd.

Dit voorstel van decreet benadeelt geen andere bevolkingscategorieën. Het wil de gevolgen van beleidsbeslissing voor alle singles en eenoudergezinnen in rekening brengen. In 2050 zal die groep de helft van alle Vlamingen en Belgen omvatten. De gezinssituatie mag er nooit toe leiden dat bepaalde rechten niet maximaal gegarandeerd zijn. Open Vld heeft al meermaals op het toenemende belang van deze bevolkingscategorie gewezen.

Lorin Parys herhaalt dat singles die in preciaire omstandigheden leven sowieso deel uitmaken van de armoedetoets. De argumenten van *Caroline Gennez* overtuigen niet.

Caroline Gennez viseert met haar voorstel van decreet de grote groep van alle singles en eenoudergezinnen. Wie in preciaire omstandigheden leeft, is nog belangrijker. Maar omdat bepaalde beleidseffecten ook singles viseren, is deze toets van belang.

3. Artikelsgewijze bespreking en stemming

Artikel 1 tot en met 3

De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen met 3 stemmen tegen 11 bij 1 onthouding niet aangenomen.

4. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet wordt met 3 stemmen tegen 11 bij 1 onthouding niet aangenomen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Jan BERTELS
Peter PERSYN,
verslaggevers